

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VII. Nova interpretatio canonum à Dionysio Exiguo edita. Quæ canones Græcos, & præterea Sardicensis, atque Africanos, complexa est. Et Romanorum Pontificum decreta. Ejus usus probatus à sede ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

canoni xxviii. Chalcedonensi, extra legitimorum canonum corpus. Imò & post Dionysij Exigui collectionem, licet ille juxta fidem Græcorum codicum tres canones synodi Constantinopolitanæ suo loco recensuerit, Ecclesia Romana, quæ ceteros canones amplexa est, istos tamen in auctoritatem admittere noluit, teste Gregorio

Magno: Romana Ecclesia eosdem canones (nempe CP.) vel gesta synodi illius hactenus non habet, nec accipit. in hoc autem eandem synodum accepit quod est per eam contra Macedonium definitum. Attamen iis canonibus Græci utebantur non invita sede apostolica, quæ tacite eorum executioni consentiebat, etsi disertis verbis non approbaret; eo consilio scilicet, ut Constantinopolitanorum superba elatio, si quando limites egrederetur, hac una exceptione reprimi posset, quam toties urget Gelasius, Ecclesiam Constantinopolitanam inter sedes minimè numerari. Quare ut redeam unde discessi, canones Chalcedonenses dempto xxviii. plenam auctoritatem unà cum ceteris codice Græco comprehensis obtinuerunt.

VI. Post synodum Chalcedone habitam, canones Græci Latinitate donati sunt, & Occidentalibus communicati, interpretatione in eam rem elaborata, cujus meminit Dionysius Exiguus, ejusque exemplar antiquissimum retinet adhuc Bibliotheca Vaticana à viris eruditis laudatum, & alterum venerandæ antiquitatis codicem manuscriptum vir de antiquitate canonica optimè meritus Christophorus Iustellus; in quo descripti sunt, post ceteros, canones xxvii. Concilij Chalcedonensis. Observandum tamen est, non unica interpretatione sed variis canonum versionibus usos fuisse Episcopos in Occidente; cum manifestè constet aliam esse quæ utuntur Ferrandus, Idorus, & Carolus Magnus interpretationem, à vetere illa quam manuscripti codices hodie exhibent. Hac collectione utebatur Gelasius, cum toties canonum custodiam epistolis suis commendat: qui etiam canonicis xx. Chalcedonensis sententiam expressit, eumque reverendorum canonum appellatione cohonestat in Decretali epistola ad Episcopos Lucaniæ: Quisquis desertor Ecclesie nullis existentibus causis ad aliam putaverit transeundum, temerèque susceptus fuerit & promotus, reverendorum canonum vel ipsè, vel receptor ejus, atque provector, constituta non effugiet, quæ de hujusmodi presumptoribus præfixere servanda. Quemadmodum Gregorius Magnus sacrorum canonum nomine Chalcedonenses intelligit, ut rectè obser-

vavit Hincmarus: Sacri canones simoniacam heresim damnant, inquit Gregorius, ad quæ verba notavit Hincmarus, nullam synodum ea de restatuisse præter Chalcedonensem. Ex antiqua collectione Symmachus Papa in Concilio Romano duos canones Gangrensis synodi protulit, de oblationibus fructuum.

Hincm. Opusc. c.

24.

Syn. Rom. vi. sub Symm. anno 104.

ADDITIO

STEPHANI BALUZII.

SOLENT posteriores curæ derogare conceptis jam sententiis. Usurpatum id ab illusterrimo Archiepiscopo: qui negotio isto accuratius expenso adnotatum reliquit collectionem illam, quæ in codice Iustelli habebatur, quæque ante hos annos editionis honore donata est, anteriorem fuisse Concilio Chalcedonensi. Admonet deinde, novam canonum collectionem auctoritate Leonis Papæ I. confectam esse post habitum illud Concilium, quæ sola viguit in Occidente per sexaginta & amplius annos; donec altera quoque accessit Dionysij Exigui, quæ in quibusdam discrepat ab ea quæ auctoritate Leonis composita est, ac nominatim in eo quod canones apostolicos exhibet, quibus carebat vetus illa Concilio Chalcedonensi posterior. Unde Marca trahit argumentum, hanc esse collectionem canonum qua Gallicana Ecclesia utebatur; quod ex Gregorio Turonensi pateat canones illos apostolicos abuisse ab ea quæ apud Gallos recepta erat, ut adnotatum est in libro III. De Concord. Sac. & Imp. cap. iv. §. 117. Hujus porro collectionis, quæ post Concilium Chalcedonense prodiit, duo manuscripta exemplaria extare affirmat Marca in Bibliotheca monasterij Rivi-pullensis apud Catalanos, unde fortassis in lucem poterit emitti.

VII. Antiquæ interpretationi nova successit, quam Dionysius Exiguus Abbas, qui sub Iustiniano floruit, interpellatus à Laurentio Romanæ Ecclesiæ Presbytero, aggressus est, quia prisca illa, de qua diximus, confusione laborabat. Quo in opere eam rationem secutus est, ut Græcæ collectioni adhereret. Itaque & canonum consequentiam per numerorum seriem, à primo Nicæno, usque ad canonem tertium Constantinopolitanum, qui est ultimus canon, & centesimus sexagesimus quintus totius collectionis, observat. Tum omisissis canonibus Concilij Ephesini, canones Concilij Chalcedonensis subjungit, atque testatur in his Græcorum canonum finem esse. Collectioni qua Ecclesia Universalis tenebatur adjungit ille quinquaginta canones apostolicos, Concilij Sardicensis canones, & Conciliorum Africanorum, quos Latine editos fuisse ait: de quorum canonum, ac præcipuè Sardicensium, auctoritate plenissime dixi in exercitatione de judiciis canonicis Episcopo-

Dionysius in Pref. Quædam carissima frater noster Laurentius a sua & familiaribus cohortatione pariter a me nostram regiam ecclesiasticam de Græco transferre populerit, consensione credo prisca translationi assensu.

Vide lib. 7. c. 11. 12. 13. 14. 15.

Cap. 14. p. 11.

Ordin. ad Ep. Dat. si certis de dignitate episcoporum... de sede & territorio... major et dignitas... sed non solum inter... sed nec inter... in ep. ad Ep. Lucan.

Ordin. ad Ep. ad Ep. Lucan.

Can. 22. Concil. Chalced.

Gregorius Magnus Romul. xvii. in Evang.

rum. Integra collectio constat è centum sexaginta quinque canonibus antiquissimæ collectionis Græcorum, deinde xxvii. canonibus Concilij Chalcedonensis, xxi. Sardicenis, & cxxxviii. Conciliorum Africanorum, præter quinquaginta apostolicos canones: quorum omnium summa redit ad cccxciv. canonum capita. Ceterum Dionysius, ut Collectioni suæ nihil deesset, Pontificum Romanorum Decreta, quæ ad disciplinam ecclesiasticam pertinebant, à Siricio usque ad Hormisdam, post canones subjunxit. Hæc secunda canonum interpretatio & collectio statim ab Ecclesia Romana obviis ulnis excepta est, ut testis est locupletissimus Cassiodorus, auctor illius seculi: *Ex Græcis exemplaribus*, inquit de Dionysio loquens, *canones ecclesiasticos moribus suis, ut erat planus atque disertus, magna eloquentiæ luce composuit. quod hodie usu celeberrimo Ecclesia Romana complectitur.* Canonum ex hac collectione petitorum auctoritate Contumeliosum Regensem Episcopum in Gallia ab episcopatus ordine suspendit Ioannes II. Pontifex Romanus anno dxxxiv. literis hac de re ad Cæsarium Arelatensem datis, quibus capita canonum adjunxit, scilicet capitulum vii. ex epistola Siricij, ex canonibus apostolicis capitulum xxv. & xxi. ex canonibus Antiochenis capitulum ix. & xv. quæ ad verbum è Dionysij interpretatione sunt expressa. Receptis à fede apostolica canonibus omnes Occidentis provinciæ ad dirimendas lites & iudicia Clericorum exercenda statim usæ sunt.

Cassiod. c. 23. divin. lect.

Ioannis II. episc. ad Cæsar. Arelat. Tom. 1. Concil. Gall. ex antiquis exemplaribus edita.

Uide. fuyr. lib. 1. c. 1. §. 7. & lib. 7. cap. 8. §. 6.

VIII. Ceterum prætermittenda non est canonum collectio, quæ in quinquaginta titulos distributa, Theodoret Cyrensis Episcopi nomine extat in manuscripto codice Bibliothecæ Regiæ; præcipuè cum aliquoties ejus meminerimus in hoc opere, & nobis usui futura sit in iis quæ sequuntur. Eam collectionem Ioannes Scholasticus Patriarcha Constantinopolitanus, qui Iustiniani temporibus floruit, collatione legum, sed præsertim Novellarum Constitutionum ejusdem Principis, ad singulos titulos addita; ornavit. Vnde sequitur hanc collectionem Iustiniani tempore antecessisse, atque adeo temporis rationem iis suffragari qui Theodoret genuinum opus esse censent. Quam ille ad usum privatum studiosorum concinnavit, ut in numerato haberent canones omnes qui ad unum negotij genus referuntur, quorum sententiam & numerum tantum adnotavit. In iudiciis autem, ubi solida & integræ leges, non verò synopses legum vel canonum proferebantur,

collectioni isti nullus erat locus. Quidam eruditi viri eam à Theodoro abjudicant, tribus potissimum de causis; tum ob canones apostolicos, quos laudat numero cxxxv. (qua de re abundè diximus capite superiori) tum ob canonem xxviii. Chalcedonensis Concilij, quem expungit, licet collectio Græcorum eum agnoscat. Quod quidem verum est, si de collectione Photij & Zonaræ agatur. Sed antiqua Collectio Græca, quam Dionysius Latinè reddidit, viginti septem canones solum recenset, omisso xxviii. quemadmodum & Theodorus Anagnostes libro primo collectione Græcorum. Tertia causa dubitandi petitur è canonibus Sardicenis, quos Græci non admiserunt in veteri collectione. Quod sanè certum est. Atamen aperta est ratio cur Theodoretus eos in collectionem suam coniecerit; nempe, quòd sede sua à Dioscoro Alexandrino in synodo Ephesina secunda depulsus, eorum canonum beneficio usum sedem apostolicam appellavit; & à Leone in communionem receptus, episcopaliq; dignitati restitutus, Imperatoris decreto, & synodi Chalcedonensis irretactabili iudicio, (ut cum Leone loquar) locum suum obtinuit. Quare nihil aliud à Theodoro expectandum erat, quàm ut canonibus Sardicenis recensendis benignum se præstaret. Quod effecit ut tandem Græci in synodo Trullana Sardicenses canones susceperint, eòsq; collectionis antiquæ adjunxerint. Merito itaque Photium Nicolaus malæ fidei arguit quòd ignotos Græcis hos canones esse simularet; cum & in codice canonum, & in collectione quinquaginta titularum publicè apud illos legerentur. Qua de re dixi libri II. c. xv. §. ix. Hanc autem collectionem seu Nomocanonem in quinquaginta titulos digestum, quo legum & canonum collatio quædam continetur, nullo ferè loco habitum temporibus suis testatur Balsamo, eò quòd Photij Collectio uberior & utilior omnino visa esset.

Theod. Anag. s. c. xviii. s. viii.

Tom.

Cap.

Balsamo in sup. p. 111.

CAPUT IV.

Synopsis.

I. Galli Collectione antiqua à Concilio Chalcedonensi probata usi sunt, ex Conciliis Agathensi, Aurelianensi, Epaonensi, & Casario Arelatensi.

II. Probabile videtur anplexos deinde interpretationem Dionysij, ex Concilio Aurelianensi.

III. Liber canonum dicitur à Gregorio Turonensi, ex quo patet canones apostolicos olim à Gallis receptos non fuisse. Corruptus canon xxv. in causâ Prætextati. Nondum admissi erant in censum canonum temporibus Hincmari. Dubie auctoritatis dicuntur